

Beszámoló az Egyházi Jövőkép Bizottság munkájáról

Az Egyházi Jövőkép Bizottságot, mint a balatonszárszói, tematikus ülésen felvetett kérdések, problémák feldolgozására, az eredmények továbbvitelére javaslattevő bizottságot a Zsinat tavaly novemberi ülésén hozták létre. A bizottság mandátuma a következő: a XIII. Zsinat munkaterve és a tematikus Zsinat felvetései alapján az egyházi munka irányának meghatározására, egyházszerkezeti, finanszírozási, egyházfegyelmi és liturgiai, istentiszteleti kérdések megoldására elvi és gyakorlati javaslatok kidolgozása a Zsinat számára.

Hivatalból tagja a hat állandó zsinati bizottság elnöke: Bellai Zoltán, a Gazdasági Bizottság elnöke, Fazakas Sándor, a Tanulmányi és Teológiai Bizottság elnöke, Hörcsök Imre, az Oktatásügyi Bizottság elnöke, Püski Lajos, a Missziói Bizottság elnöke, Szalai László, a Kommunikációs Bizottság elnöke, Vad Zsigmond, a Külügyi Bizottság elnöke. Melléjük kilenc tagot választott meg idén február 22-én a Zsinati Tanács. Név szerint: Bereczky Ildikó harkányi lelkésznőt, Dienes Dénes sárospataki gyűjteményi igazgatót, tanszékvezető egyetemi tanárt, Enghy Sándor egyetemi tanárt, Lovas András Budapest-gazdagréti lelkészt, Dr. Módis László orvos egyetemi tanárt, Patkó Gyulát, a Miskolci Egyetem rektorát, Varga Péter ügyvédet, Harmathy András szigetszentmiklósi lelkipásztort és Tőkéczkai Ilona miskolci presbitert, egyetemi oktatót, a tiszáninneri egyházkerület szociológus munkatársát.

„A MRE Zsinata, egyházunk legfőbb vezető testülete, a 2011. szeptember 28-án Balatonszárszón megtartott tematikus ülésével, majd azt követően az Egyházi Jövőkép Bizottság (EJB) felállításával és megbízásával kifejezésre juttatta (Zs-167/2011.11.18), hogy egyházunk elmúlt két évtizedben megtett útját, a megváltozott társadalmi keretfeltételeket és a szolgálataiban beállt formai és tartalmi változásokat az egyház Ura iránti engedelmességben, bibliai és hitvallási alapokról kívánja értékelni, és ennek megfelelően a továbblépés lehetőségeit mérlegelni. Egyházunk, gyülekezeteink és intézményeink nem sodródni kívánnak a társadalmi-politikai és gazdasági változások közepette, hanem *stratégiailag*, ugyanakkor a Szentlélek egyházat teremtő és megújító *erejét segítségül hívva* kívánnak cselekedni, legyőzve a tehetetlenségérzést és a rezignált félelmet, ugyanakkor kifejezésre juttatva a reménységet, hogy egyházunk (minőségi és mennyiség értelemben egyaránt) növekedésre hívatott! Amikor *hálát adunk* az egyház szolgálatának eddigi lehetőségeiért és az elért eredményekért, nem tehetjük meg, hogy az önelégültség és az öngazolás vétkével menjünk el a valós problémák mellett vagy elbagatellizáljuk a jelenlegi krízishelyzetet.” (részlet az EJB zsinati előterjesztésének tervezetéből)

Az Egyházi Jövőkép Bizottság ennek jegyében kezdte meg működését. Az első, április 11-i ülésen megtörtént a jelenlévők bemutatkozása, a bizottság feladatának, munkarendjének áttekintése, és a bizottság elnöke, Harmathy András szigetszentmiklósi lelkipásztor megválasztása.

Június 12-én ült össze másodszor az Egyházi Jövőkép Bizottság. Az ülésen a tagok többek között a bizottság munkájának teológiai alapvetéséről vitáztak, megismerkedtek külföldi testvéregyházak hasonló reformfolyamataival és ezek kidolgozásának módjával, valamint igyekeztek meghatározni a bizottsági munka menetrendjét.

A Jövőkép Bizottság munkájának egyik feltétele – a Zsinat vonatkozó határozata értelmében – a kibővített Teológiai, Tanulmányi Bizottság által készítendő egyházkép javaslat. Ez az előterjesztés azonban nem készült még el, így a Jövőkép Bizottság az egyházzal való teológiai gondolkodást egyelőre az ökumenikus egyházképpel való ismerkedés és a tagok hozzászólásai, meglátásai alapján folytatta. A beszélgetésen erős hangsúlyt kapott a missziológiai ekkleziológia megközelítése, főként azok a vonások, amelyek hitvallásainkkal összhangban állnak. „A gyülekezetekben élő egyház és az egyházban élő gyülekezetek: Isten

missziójának eszköze”. A Bizottság ugyanakkor egyetértett abban, hogy az érdemi munka elsősorban gyakorlat központú kell legyen, mert a gyülekezetek, az egyház súlyos helyzetben van.

A Bizottság tagjai közül többen kétségüket fejezték ki a tőlük elvárt munka lehetőségeivel és megvalósíthatóságával kapcsolatban. A munka megannyi bizonytalansága ellenére a bizottság kereste az utat, hogy ösztönző testület legyen és koordinálni tudjon. A testület egyöntetű véleménye az volt, hogy a cél nem az egyházat szorongató akut kérdések megválaszolása, a „tűzoltás”, hanem a hosszabb távú koncepció széles párbeszédre alapuló felvázolása, figyelembe véve természetesen a társadalmi, gazdasági, szervezeti kihívásokat.

„A lényegi kérdés, hogy hiszünk-e az evangélium erejében” – „Minket a nyomorúság hozott össze”. Ezzel az EJB szeptember 18-i kecskeméti kihelyezett ülésén kijelentett két mondattal foglalható össze az az alapvető dilemma, amellyel a bizottság tagjai munkájuk során szembesültek. A bizottság Kecskeméten megfogalmazta az egyházi jövőkép alapelemeit, valamint felvázolta azt a menetrendet, amelyet a novemberi zsinati ülésen terjeszt majd elő. Az egyház küldetését megfogalmazó víziót is tartalmazó előterjesztésben a bizottság az egyház szolgálatának kiemelt területeit, valamint sürgető szervezeti kérdések konkretizálását is tervezi, amelyek megvitatása prioritást élvez a bizottság által elindítani szándékozott széleskörű, de célirányos párbeszédben.

Az Egyházi Jövőkép Bizottság tagjai egyetértettek abban, hogy az egyházkép tekintetében nincs szükség új teológiai alapvetés megfogalmazására, sokkal inkább annak aktuális megerősítésére, amit hitvallásaink a Szentírás alapján rögzítettek. A készülődő zsinati előterjesztés ezt is tartalmazni fogja.

Az ülésen megerősítették, hogy a „gyülekezettudatos egyház és egyháztudatos gyülekezet” vezérmotívuma mellett a missziói egyházkép jelentheti a kiindulópontot. Ennek fényében, teológiai és empirikus szempontok alapján kell mérlegelni, hogy az MRE jelenlegi egyházszervezete mennyiben szolgálja az egyház változatlan krisztusi küldetését: az evangélium kommunikációját.

A bizottságban számos, részint a tematikus zsinat és az azt követő országos esperes-gondnoki értekezlet alkalmával is felmerült kérdés került terítékre, az egyháztagság kérdéséről kezdve a parókiális rendszeren át a paritás elvéig. A bizottság ezek megvitatására egy javaslatot tár a zsinat elé, amelynek elfogadása esetén a testület széleskörű párbeszédet kezdeményez, amelybe a gyülekezeteket, lelkészkeröket, egyházmegyei grémiumokat és célzottan szakembereket is szeretne bevonni. A bizottság ezzel azt a téves látszatot is el akarja kerülni – valamint a túlzó elvárást lehűteni –, hogy rendkívüli testületként olyan problémák megoldására lenne hivatott, amelyekre egyházunk rendes testületei nem találtak választ. A kizárólag vízióra alapozott vagy a csupán a problémákra összpontosító megközelítés szélsőségeit elkerülő párbeszéd egyben azt a szemléletváltozást is előmozdíthatja, amely fontosabb a szervezeti kérdéseknél.

Az ülést követően a Zsinati Tanulmányi és Teológiai Bizottság az EJB döntései alapján elkészítette azt a javaslatot az egyházi jövőkép kapcsán (ekkleziológiai iránymutatás), ami a zsinat novemberi ülését követően kiadni szándékozott vitaanyag alapjául szolgálhat. Az EJB előterjesztésének pozitív zsinati fogadtatása kapcsán a vitaanyag mellékleteként egyben olyan rövid módszertani útmutatót is készít az egyházmegyék számára, amely segítségével a párbeszéd folyamatába maguk a gyülekezetek is bevonhatók. Ezzel párhuzamosan az egyház intézményeit, a fő missziói és diakóniai ágak felelős köreit közvetlenül is bevonja az eszmecserébe. Az egyházmegyéken keresztül a gyülekezetektől és az intézményektől 2013.

június 30-ig beérkező visszajelzések alapján az EJB egy cselekvési tervet készít, amelyet a 2013. őszi zsinat elé tár.

Előreláthatólag a fentieket összesíti és fejt ki az október 12-én elkészült tervezet alapján október 26-ára véglegesített zsinati előterjesztés.

Az EJB második ülését követően levélben fordult a MRE elnökségéhez. Ebben az időközben megfogalmazott jövőkép (vízió) konszenzusos elfogadásának szükségessége mellett az egyház szociológiai kutatások felgyorsítását és a jó gyakorlatok mihamarabbi széleskörű összegyűjtését és közzétételét sürgette a testület:

„Ezzel kapcsolatban sürgető feladata az egyháznak, hogy a sokat emlegetett diagnózis tekintetében, a már meglévő adatok és kutatások alapján megfogalmazza közös helyzetértékelését, valamint átfogó szociológiai kutatást végezzen azokon a területeken, amelyekre nézve az eddigi eredmények nem adnak megnyugtató választ. Az átfogó diagnózis hiányában nem adhatók felelős válaszok. Elköteleztünk vagyunk abban, hogy minél hamarabb eredményre jussunk, de nem vállalhatjuk, hogy az akut kérdésekre és problémákra a bizottság adjon rögtönzött válaszokat.”

Az Elnökség pozitív válaszában fényében az EJB a szociológiai kutatással kapcsolatos javaslatait megtette, ami a zsinat elé kerülő külön előterjesztésbe bekerült. Az EJB ugyanakkor abból indul ki, hogy az említett két területen a bizottság munkájával párhuzamosan, de egyeztetett módon megindul az érdemi munka. E két feltétel hiányában az EJB erőfeszítései nem vezethetnek eredményre.

A hivatkozott levélben az EJB abban is egyöntetűen kifejezésre juttatta véleményét, hogy az egyház gazdálkodásáról átfogó elemzés készítésére már most szükség van szakértők bevonásával, különös tekintettel a gyülekezetek öfenntartó képességére és az esetlegesen elinduló átalakításra fordítható, rendelkezésre álló szabad források felmérésére.

Az EJB elnöke június 26-án kelt levélnek záró sorai hűen tükrözik a bizottsági tagok kritikus elkötelezettségét: „a megfogalmazódó kétségek ellenére a bizottság valamennyi jelenlévő tagja megerősítette korábbi döntését és elkötelezett abban, hogy ebben a formában is hozzájáruljon az egyház szolgálatához és az evangélium ügyéhez. Az EJB munkájával kapcsolatban egyházunkban megfogalmazódó talán túlzó elvárások és vágyak fényében tudatában vagyunk a bizottság felelősségének.”

Az EJB munkájába való betekintésként két melléklet kerül csatolásra: az interjú dr. Harmathy Andrással, az EJB elnökével a Közösség magazinban, illetve az az internetes kérdőív, amelyben az EJB tagjai a korábban a tematikus zsinaton, az országos esperes-gondnoki értekezleten és saját ülésein felmerült témák, területek, kérdések fontosságát rangsorolták. Ez utóbbi határozza meg az irányított párbeszéd vitaanyagának kérdéssorát.

Ódor Balázs
EJB titkár

Mellékletek:

M1 Interjú dr. Harmathy Andrással, az EJB elnökével a Közösség magazinban

M2 A bizottság által készített internetes kérdőív eredménye